List 19. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. maja 1897.

Politiški oddelek.

Po ljubljanskih mestnih volitvah.

Minoli teden so se vršile občinske volitve v Ljubljani in so bile letos jako živahne. Volilni boj je bil v vseh treh razredih. V tretjem razredu je neki meščanski odbor postavil proti narodni stranki svoje kandidate. Za tem meščanskim odborom so se skrivali že znani nezadovoljni življi, ki so vedno pripravljeni rušiti narodno slogo. Podpirala je pa te kandidate katoliška stranka, za to tudi njo zadene blamaža, da so kandidatje tega volilnega odbora jako sramotno pogoreli. Ljubljansko meščanstvo je pokazalo, da zna ceniti zasluge narodne stranke za ljubljansko mesto in ne pusti rušiti narodne sloge. Prepričani smo, da se tudi v bodoče razbijejo vsi taki poskusi, delati zgago, ob zdrav razum ljubljanskega prebivalstva.

V drugem in prvem razredu postavili so Nemci letos svoje kandidate in sicer ne vseh, temveč v drugem jednega, v prvem pa dva. Te kandature so bile že zaradi tega pomenljive, ker se je od neke strani trosila laž, da se je skrivaj mej narodno in nemško stranko sklenil neki kompromis. Z razširjenjem takih lažij so delali za nemške kandidate ljudje, kateri se tako radi ponašajo s svojo narodno odločnostjo in sumničijo narodno stranko, da se je izneverila slovenski zastavi. V drugem razredu so ti ljudje celo naravnost agitovali za nemške kandidate.

Narodna stranka je odločno nastopila proti tem nemškim kandidatom in sijajno so tudi v teh dveh razredih zmagali narodni kandidatje. Nobene spletke Nemcev niso ničesa pomagale.

Značilno je postopanje naše katoliške stranke ob tej priložnosti. Volitve se v teh dveh razredih ni udeležila, da si bi bili od nje pričakovali, da bode podpirala narodne kandidate, ker se zadnji čas kaže tako nasprotna vsega nemškega. S tem, da so gospodje pri teh volitvah doma ostali, pokazali so najbolje, da to njih sedanje naudušenje za narodnost ni piškavega oreha vredna. Gospodje bi bili radi videli, da Nemci zmagajo, da bi potem ložje zabavljali zoper narodno stranko.

Seveda se nahajajo ljudje, ki mislijo, da bi le umestno in pravično bilo, da bi se Nemcem prepustilo v mestnem zboru nekaj mandatov. Po našem mnenju pa ozirnost tu ni umestna. Nemci, dokler so imeli v Ljubljani moč v rokah, tudi niso hoteli Slovencem prepustiti nobenega mandata, temveč sami smo si morali priboriti vhod v mestno zborovalnico.

Pri tem je pa pomisliti, da so Nemci v Ljubljani v manjšini, Slovenci pa v večini. Posebno dokler se Nemci ne odločijo v Celju in Mariboru prepustiti nekaj občinskih mandatov Slovencem, jim jih tudi v Ljubljani prepustiti ne moremo. Sedaj, ko bijejo Nemci najhujši boj proti narodni jednakopravnosti, bi ne bila umestna v Ljubljani prevelika obzirnost proti njim. Seveda drugače bodo razmere, če se celjski in mariborski Nemci sprijaznijo z mislijo, da tudi Slovencem gre kako mesto v občinskem zastopu.

Posebno je pa bila dolžnost narodne stranke zavrniti kandidate, katere so sami Nemci postavili brez vsakega sporazumljenja s Slovenci. Če bi bili Nemci zmagali, bi nemški listi hitro bili raztrobili, da ljubljansko prebivalstvo več ne mara za slovenski narodni zastop. Govorilo in pisalo bi se zopet bilo o velikem pomenu ljubljanskega nemštva, kar bi bilo škodovalo tudi v drugih političnih ozirih. Ljubljani bi bili skušali pritisniti takoj na pol nemški značaj.

Te volitve so pa pokazale, da govoričenje o zvezi mej narodno stranko in Nemci je prazna izmišljotina. Da obstoji taka zveza, bi narodna stranka gotovo ne bila mogla z vso odločnostjo nastopiti proti Nemcem.

Izid letošnjih volitev je oveselil vsacega rodoljuba, kajti pokazalo se je, da je Ljubljana še vedno narodna in slovenska.

Grško-turška vojska.

Pokazalo se je, da bitke pri Matiju, o kateri smo zadnjič poročali niti ni bilo. Grški prestolonaslednik in njegov generalni štab sta le vsled svoje nezmožnosti zmešala vso vojsko. Kar brez vsakega povoda je prestolonaslednik dal na večer znamenje, da naj se vojska umakne. Grki so menili, da se Turki v takem številu bližajo, da se ni zoperstaviti. Nastala je največja zmešnjava. Posamezni oddelki grških čet so celo na svoje ljudi streljali meneč, da so Turki. Umevno kako lahko stališče so imeli Turki, da so prodrli dalje. Grki so se umaknili do Farsala, da se tam koncentrujejo in postavijo v bran. Kako pa morejo vplivati zadnji porazi na grško vojsko, se ve. Pravega poguma nimajo več, tembolj drzoviti so pa Turki, ki čedalje bolj napredujejo. Turki pa pred vsem zato hite z vojevanjem, ker bi čim preje radi naredili konec vojski in to z ozirom na velike stroške, katere provzroča vojska. Tudi že Farsalu prete Turki in grška vojska se že umika. Poročila vedo že povedati, da je Farsal že izgubljen in da Grki hite proti gorovju Otrys, kjer je naravna obrambena črta. Dolgo ne more biti več, da pride do odločilne bitke.

V Epiru, kjer je grška vojska imela srečo, tam se je baje tudi morala umakniti turški sili.

Grško brodovje, v katero je Grška stavila toliko zaupanje, pa brez namena vesla sem pa tja po morji. Le par turških vasij je bombardovalo, kar pa more biti brez vpliva na celo vojsko. Turško brodovje neče iz pristana. Turčija se zadovolji pač z uspehi na suhem.

Na vsej črti torej je Grška jako na slabem. Tudi vstaja v Epiru, Makedoniji in Albaniji se ne vname, na katero je toli računala Grška. Ondotni Grki so pač previdni. Ko vidijo, da se Grški slaba godi, nečejo po nepotrebnem napravljati homatij, ki bi utegnile vsled premoči Turške biti za nje usodepolne.

Kako se jenja grško-turška vojna, o tem razpravlja se vse križem. Velevlasti bi rade posredovale, a niti Grška niti Turška jih ne pozove v to. Sploh je Turška postala vsled mnogih pridobitev precej prevzetna in stavila bi ob sklepanju miru najbrže take zahteve, katerim bi velevlasti ne mogle ustreči, posebno ker so principijelno proti temu, da bi se Turška pomnožila za kak kos sveta. Grška računa na slabo finančno stran Turške, meneč, da mora ta konečno opešati in za to ne odjenja od vojske.

Politični pregled.

Državni zbor zopet zboruje. Že v prvih sejah so bile hude debate. Posebno o predlogih glede jezikovnih naredeb je bila razprava jako burna. Levičarji in narodni Nemci so za svoje predloge zahtevali nujnost. Mej drugim predlagali so celo, da se toži ministerstvo, ker je z jezikovnimi naredbami kršilo zakon. Levičarji so bili tako razburjeni, da so pretili, da preprečijo na razne načine vsako redno delovanje državnega zbora, ako se jezikovni naredbi ne prekličeta. Pokazalo se je pa hitro, da vsi niso za tako skrajno postopanje. Liberalni veleposestniki in pa del narodnih Nemcev nikakor ne gredo do skrajne meje. Zato pa boj proti jezikovnima naredbama vladi ni posebno nevaren. Nujnost predlogov se je odklonila. Odklonila se je tudi nujnost predloga socijalnih demokratov glede razpusta železniške organizacije. Pri tem predlogu je bila zlasti huda debata mej krščanskimi socijalisti in socijalnimi demokrati, ki so drug drugemu sebičnost očitali.

Verska šola. Ebenhoch in Dipauli stavila sta predlog o premembi šolskega zakona v verskih šolah. Ta predlog daje deželnim zborom večje pravice. Kjer bode deželni zbor sklenil, se bode tudi cerkvi dal veliko večji vpliv v šoli. Tako bodo cerkveni dostojanstveniki imeli tudi govoriti pri določevanju šolskih knjig Če se ta predlog vsprejme, dobe nekatere dežele popolno versko šolo, kakor jo zahtevajo avstrijski škofje V drugih deželah, kjer je liberalna večina v deželnem zboru, pa ostane vse pri starem. Sicer pa ni dosti upanja, da bi se ta predlog kmalu rešil. Vlada ni zanj. Srednja stranka gospodske zbornice je tudi se že izrekla proti taki premeni šolskih zakonov.

Boj proti jezikovnim naredbam. — V nedeljo imeli so narodni Nemci v Libercah, liberalni pa v Toplicah na Češkem svoja shoda, na katerih so ugovarjali jezikovnim naredbam. Zabavljali so grozno proti vladi in tožili o zatiranju nemštva v Avstriji Sklenili so delati na to, da vse nemške občine in okrajni zastopi sklenejo prošnje za odpravo jezikovnih naredeb Vsaka občina naj pošlje na Dunaj moža, ki bode to prošnjo izročil poslancu svojega volilnega okraja. Poleg tega naj se iz teh odposlancev izbere nekaj mož, ki pojdejo v tej stvari tudi k cesarju. Mi jako dvomimo, da bi bile nemške občine pripravljene odpošiljati odposlance na Dunaj. Doma že ta ali ona občina sklene protest proti jezikovni naredbi, a če bode pa treba kaj žrtovati, se bodo pa že premislili.

Avstroogerska pogodba. — Pogajanja avstrijske in ogerske kvotne deputacije glede visokosti doneska k skupnim državnim troškom so se razbila. Ogri nočejo nič več plačati, nego so plačevali dosedaj. Sedaj ne bode druzega kazalo, da za jedno leto to razmerje določi cesar. Sploh je pa avstrijska vlada vodila pogajanja z Ogri jako nespretno. Dovolila je Ogrom mnogo ugodnosti, vprašanje o donesku k skupnim državnim troškom je pa pustila nerešeno. Ko so Ogri dosegli, kar so želeli, seveda niso hoteli glede omenjenega doneska ničesa prijenjati. Vse kaže, da nova avstro-ogerska pogodba ne bode za našo državno polovico ugodnejša od sedanje. Ogri so pogajanja bili tudi vse drugače pripravljeni začeli nego avstrijska vlada.

Volitve na Hrvaškem vršile se bodo dne 17. t. m. Opozicija nima dosti upanja, da bi pridobila kaj mandatov. Na Hrvaškem volitve niso svobodne, temveč jih vlada vselej tako vodi, da jej več ne oditi ne more. Vlada hrvaška je baje že naprej odločila, kolikim opozicijonalcem in kje bode pustila zmagati. Nekaj opozicijonalcev jej je še ljubo v zbornici, da more reči, volitve so se svobodno vršile, drugače bi gotovo ne bili voljeni taki vladni nasprotniki.

Socijalizem se je silno razširil mej slavonskimi kmeti. Zanesli so ga največ tuji agitatorji. Kmetje so se že posvetovali, kdaj da udarijo po gospodi. Sedaj pa vlada odločno postopa proti socijalistom Njih list in njih društva je zatrla agitatorje pozaprla. Na stotine kmetov je tudi zaprtih. Kdor je količkaj sumljiv socijalizma, ga takoj zapro.

Rusija in Avstrija. — Avstrijski cesar je bil najsijajneje sprejet na ruskem dvoru v Peterburgu. Napitnice obeh cesarjev, pri slavnostnem obedu so obudile veliko senzacijo po vseh listih. Ruski car je napil našemu cesarju v francoskem jeziku Zahvalil se mu je najpreje za nov dokaz odkritosrčnega prijateljstva, ki veže oba vladarja, ter na to izjavil, da je to prijateljstvo utrjeno v nazorih in načelih, ki merijo na zagotovitev mirovnih dobrot za narode. Avstrijski cesar pozna čuvstva ki jih car goji za njega, in posebno važnost, ki jo polaga na popolno solidarnost mej monarhi v do-

sego vzvišenega namene. Car je napil na zdravje cesarja cesarice in cesarske rodbine. — Cesar Fran Josip je odgovoril da je globoko ginjen vsled ljubeznivega, prisrčnega vsprejema, ki se mu je pripravljal, kar je stopil čez deželno mejo prisrčno in odkrito se zahvaljuje za to in se veseli uvideti v tem nov dokaz prijateljstva, ki sloni na čustvih mejsebojnega spoštovanja in lojalnosti, prijateljstva, ki je narodom najboljši porok miru in blagostanja. Popolno pripričan in vnet za zmago te stvari se bodi vedno srečnega čutil, da sme računati na dragoceno pomoč ruskega carja; prepričan o uspehu skupnega stremljenja pije nn zdravje carja, carinje in carske rodovine. — Oba vladarja sta torej naglašala ozko prijateljstvo mej Rusijo in Avstrijo in zlasti poudarjala da v popolni solidarnosti delujeta na dosego istega smotra. — Zlasti pomenljivo v političnem oziru je tudi, da se je naš cesar mnogo pogovarjal z voditelji ruske vnanje politike. Sestanek in omenjeni napitnici obeh cesarjev prouzročili so najrazličneja razmotravanja po listih. Pred vsem vse uprek poudarja sklenjeno zvezo obeh vladarjev za ohranitev miru na balkanu. To potrjuje tudi dejstvo, da so srbska, bolgarska, rumunska in črnogorska vlada prijela priznalna pisma od Rusije in Avstrije, ker so se korektno vedle v sedanjem kritičnem položaju, to se pravi da se niso vtikale v turško grške homatije. To je ob enem migljaj, kako naj se obnašajo te balkanske državice tudi zanaprej. Brezdvomno bodo imenovane državice videče solidarnost Avstrije in Rusije, tudi res ostale mirne. Avstrija in Rusija hočeta, da na Balkanu ostane vse pri starem in oba vladarja sta se ob sestanku zavezala da bota skrbela skupno za ohranitev miru. Ker tudi Neemčija to želi, moremo danes po sestanku dveh mogočnih vladarjev s smelostjo trditi, da svetovni mir še nadalje ni v najmanjši nevarnosti. — Cesar Fran Josip je podari za uboge v Petrogradu 3000 rubljev, avstro-ogerskemu pomožnemu društvu v Petrogradu 1500 rubljev, onemu v Odesi 500 rubljev, za katoliške cerkvene namene v roke petrograjskega nadškofa 1000 rubljev, služabnikom v zimski palači 2000 rubljev.

Grška. — Umevno je, da vsled neuspehov grške vojske na bojnem polju, ne more biti vse v najlepšem redu doma v Atenah Doznalo se je tudi mej narodom, kdo je kriv porazov grškev ojske namreč prestolonaslednik sam in njegov generalni štab. Demonstracije napram kralju so torej razumljive. Kraljeva rodbina Grškem že poprej ni bila popularna Kralj Jurij se je že dolgo tako rekoč boril za prestol Vojsko s Turkom je pričel le, ker se je čutil prisiljenega Če je kralj po tolikih neuspehih grške vojske pri narodu še bolj ob zaupanje, je to le naravna posledica. Vsled tega vznemirjeno ljudstvo je grška vlada s tem pomirila in za prvi hip preprečila revolucijo, da je odstopilo ministerstvo, katero je baje odgovorno za vso nesrečo v Tesaliji. Ralli vodja opozicije, ki je razkril počenjanje prestolonaslednika in generalnega štaba v Tesaliji, je sestavil novo ministerstvo. Nova vlada je začela delo v težavnem trenotku, vendar upa na zboljšanje vojske proti Turkom. Zastopniki ministerstva so sami odšli na bojišče, da se osobno o vseh vojnih razmerah prepričajo in potem potrebno ukrenejo. S tem pa kakor rečeno se je revolucija v Atenah le za enkrat preprečila Če grška vojska ne doseže še nadalje nobenih uspehov, zgodi se prav lahko, da ljudska nevolja prežene kralja in dinastijo. Kralj menda že misli na to, kajti o njegovi domovini v Smidstrupu pri Kodanji, se že pripravljajo na dohod kraljev. — Neko poročilo ve povedati, da je velika množica naskočila palačo prestolonaslednika, pograbila orožje in razbila vso hišno opravo. Kralj hoče mesto zapustiti. — Novi grški vladi, se vidi, da bi, dasi je sklenila nadaljevati boj s Turško, rada prišla do miru To seveda bi rada najlepšim načinom dosegla Odpoklicala je s Krete vojaštvo in s tem pripoznala velevlastim, da se ne ustavlja korakom teh v krečanskem vprašanju. Grška bi rada tihoma zvabila velevlasti, da bi nji v prid zastavila svoja posredovanja napram Turkom v dosego miru.

Srbija in Črnogora. — Srbski kralj Aleksander je šel na obisk h knežji rodovini črnogorski v Cetinje. Knez je došlega gosta pozdravil najprisrčneje, vojaštvo je delalo spalir. V knežjo palačo dospevši je pozdravil kralj Aleksander kneginjo in princezinje ter se na to podal v palačo princa Danilo. Mesto Cetinje si je tem povodom odelo praznično obleko. Pravijo, da se je kralj Aleksander šel v Cetinje ženit. Tudi zatrjujejo, ba bode pot kraljeva imela vspeh in da mu knez da edno svojih princezinj. V tem oziru je potovanje srbskega kralja v Cetinje prav pomenljivo.

Obrtnija.

Umetna volna.

(Konec.)

Zanimivo je, kako se cunje dobivajo. Cunjar gre od hiše do hiše, in zlasti po kmetih zbira cunje za gumbe, bucike in podobno drobnjavo. Cele vreče nabranih cunj on pošlje potem trgovcu v mesto. Tu se cunje dobro preiščejo. Če je mej njimi še kaj porabljivega, proda se starinarju. Od cunj se porežejo gumbi in obšivi.

Ti mestni trgovci potem cunje prodajo večji trgovini, katere jih dobiva od kacih 20 do 30 tacih trgovcev. Ta večja trgovina, pa se začne blago znanstveno razvrščati. Volna vkupe, bombaž vkupe in platno vkupe. Take večje trgovine prodado cunje veliki izvaževalni trgovini, katere ima na stotisoče v trgovini. Tu se še blago jedenkrat prebere. Ločijo se cunje po barvi, loči grebenasto volno in gradešalne, slabše vrste od boljše, in blago je gotovo za tovarne.

Take trgovine že dobro vedo, da cunje iz vseh dežel niso jednako dobre. Čim delavnejši in varčnejši je narod, tem bolje obnosi obleko in tem slabše so cunje iz dotičnega kraja. Angleži imajo tako slabe cunje, da jih morajo za svoje tovarne od drugod dovažati. Nemčija je pa zaradi cunj na dobrem glasu in nje cunje se dobro plačujejo.

Večkrat pa volnene cunje niso popolnoma čiste, primešano je jim nekaj pavole. Taka volna se mora karbonizirati. Denejo se v vodo, v kateri je nekaj odstotka žveplene kisline, ali pa klorovega aluminija ali klorovega magnezija. Ko se volna dobro namoči, se dene v posebno peč, kjer se ogreje do 100°. Voda se pri tem izhlapi. Kislina ali solna raztopljina se pa tako zgosti, da izogljeni rastlinska vlaka, dočim se volne skoro nič ne loti. Ogljeni prah, v katerega se je premenila pavola, se sedaj iz volne iztepe.

Da se pa volna more opresti, pride sedaj v nekak velik vrteč boben, v katerem so znotraj ostri zobje. Tu se posamični kosi strgajo in dobi se neka snov, ki je jako podobna volni, samo da je različno barvana.

Te različne barve delajo preglavice tovarnarjem. Dandanes že azarinskimi barvami tako dobro pobarvajo da barve ne odpraviš. Če ni dovolj blaga blizu iste barve

*

se vsled tega podelati ne more. Iznašli so pa način, da se dobi iz cunj indiga, s katero so bile pobarvane, in se lahko znova rabi. Barva je pa tudi jedino, po katerem morejo soditi, če je v kakem blagu umetna volna. Če se kos blaga namoči s kako tekočino, ki se loti barv, kakor solna kislina, ostane vse blago jednako, če je belo barvano, če je pa umetna volna, ki je že poprej bila različno barvana in se je naredila jednako s prvotnim barvanjem, se pa pokažejo nejednakosti, ki se lahko ogledajo s povekšalnim steklom. Če solna kislina ne upliva, naj se ponovi poskus s špiritom ali kloroforom. Sicer tudi pri navadni volni snutek in votek lahko pokažeta malo različne barve. Umetna volna se le dokažeta, če niti v snutku ali votku glede barve niso jednake. Take poskuse lahko vsak sam napravi, in se izogne, da ga kdo ne oslepari.

Tudi pri podelovanju umetne volne loči se grebenasta in gradešarska volna. Prva je najmanj 2 palca dolga, druga pa krajša. Iz prve delajo gladko sukno, iz druge pa navadno.

Obrtnijske raznoterosti.

— **Krepilen liker.** C. kr. priv. tovarna R. Vlahov v Zadru s poddružnicama v Šibeniku in Trstu je na svetovnem glasu ne le zaradi tega, ker je prvi in največji industrijski zavod te stroke v cesarstvu, temveč zaradi izvrstnih izdelkov in velike točnosti v delu. — Izdelki R. Vlahova v Zadru dobili so na vsaki razstavi, kjer so bili razstavljeni, prvo nagrado. — Največje odlikovanje katero more dobiti kak razstavljalec in izumitelj je poprsje — „Libertadora“ (po naše Odrešenika). To veliko odlikovanje je dobil tovarnar R. Vlahov v Zadru od republike Venezuela za svoj liker Vlahov, katerega izdeluje izumitelj iz zelišč kršne Dalmacije in nosi ime izumitetja Vlahov. Vlahov poznajo po celem svetu, v Indiji, na Kitajskem, Japonskem, v Ameriki in Avstraliji mogoče še bolj nego pri nas. Zvezne države amerikanske kupujejo ta liker ter ga uporabljajo kot najbolji in najzdraveji liker. Italijani pijo Vlahov z vodo pomešan v okrepčanje želodca. — Prvi zdravniki spričujejo, da je Vlahov najzdraveji liker na svetu, najbolja pijača za okrepčanje želodca. — Ni čuda, da je ta na svetovnem glasu stoječi liker izzval zavist, ter napotil druge nesolidne tovarne, da so dale svojim ponarejenim, zdravju škodljivim izdelkom ime Vlahov. — Zato storimo svojo dolžnost, ako naše cenjene čitatelje opozorimo, da zahtevajo vedno pravi Vlahov iz Zadra Vsaka steklenica je okrog vratu ovita s paskom na katerem je lastnoročni podpis R. Vlahov, na zamašku je vžgano ime tovarnarja Kakor je liker Vlahov na svetovnem glasu, tako so tudi drugi izdelki R. Vlahova v Zadru posebno sladki liker Roob Coccola in maraskin — Ni ga v našem cesarstvu izdelka, ki bi se razpošiljal po celem svetu, kakor ti zadarski izdelki. Stara je ta dalmatinska industrija, ki je prišla zaradi tega na glas, ker so vsi izdelki iz dišečih zelišč in čisti sadni distilati. Ti izdelki so priljubljeni ednako na mizah kraljev kakor meščanov. Na Angleškem Francoskem in Ruskem ni nobene večje gostije, da bi na mizi ne bili izdelki iz Zadra. — Mi priporočamo našemu občinstvo izdelke R. Vlahova v Zadru tim bolj, ker so naši slovanski izdelki in ker ima svet iste za najbolje, mislimo, da so tudi za nas ne samo pohvale temveč tudi priporočila vredni.

Kmetijstvo.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1897. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:
1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenji, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1897 leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznij, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,
predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 28. in 30. junija t. l., in sicer: 28. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 30. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisanem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dne 2. maja 1897.

Dr. Karol vitez Bleiweis Trsteniški.

Poučni in zabavni del.

Pomeranče.

(Konec.)

Kje je prvotna domovina pomeranč? Brez dvombe v Indiji ali Kitaju. Arabi so lepi sad pri svojih zavojevanjih razširili po vseh prisvojenih deželah okrog Sredozemskega morja in v Portugalijo so v 15. stoletju neki prinesli pomeranče iz Indije in je zasadili na Azorskih in Algarskih otokih. Homerova, pravljica o Hesperidnih zlatih jabelkih, katere so nekateri imeli za pomeranče, je samo pripovedka. Gotovo je, da stari Grki in Rimljani niso nikdar jeli tega sadu, ki je pri nas tako navaden. O pomerančah ne govori noben stari pisatelj, niti Plinij, niti Kolumelij niti z besedico ne omenjata pomeranč, dasi tako obširno opisujeta vsak drug še tako malo važen in priprost sad. Težko je misliti, da bi o pomerančah molčala, da sta je kdaj videla, in tudi Virgilij bi je gotovo opeval, kot je kostanje in jabelka v Mantovi. Jako verojetno je, da so dosti pozneje prinesli pomeranče iz Kitaja v Indijo. Sicer bi Grki, ki so bili z vojsko Aleksandra Velikega v Indiji, bili videli pomeranče na bregovih Inda in gotovo bi bila trgovina, ki se je pozneje začela mej deželami ob Gangu in rimskobizantinskim svetom prinesla pomeranče v Evropo. Še le Arabi so pridobili pomeranče. Znano je, da so Arabi hodili celo v Kitaj. Od ondu so najbrž prinesli pomeranče v vse kraje, koder bivajo mohamedani. Arabi so napravili lepe pomerančnike na Siciliji in na Španskem obrežju Sredozemskepa morja. Zasadili so tudi prve pomeranče na Vzhodnih Pirenejah, na Hierskih otokih, na bregovih Provansa, na Korziki in Sardiniji. Pridelovanje pomeranč se ni nikjer tako dobro razvilo, kakor v krajih, koder so arabski Mauri dolgo gospodovali.

Glavnih vrst pomeranč je osem, izmej katerih ste najboljše maltijski „kraljič“ in baborska „tudža“. Potem je pa kacih sto po vrst, ki so nastale s cepljenjem, da se drevo bolje prilagodi podnebju krajev, v katere se je razširilo. Mornarji, ki so bili v Kitaju, trdijo, da kitajske pomeranče niso boljše od alžirskih ali maltijskih, če so jednako zrele. Jako velika razlika je pa v tem, koliko izraste sadov na jednem drevesu na vzhodu in na zapadu. Na Kitajskem je na jednem drevesu do 6000 pomeranč, dočim jih je na Malti le 200, na Siciliji kacih 500. Pomerančno drevo v Kabiliji, v Algieru, ki je jako krepko in trdno, proti katerem so italijanske pomeranče samo kot oljkini grmiči, ima na leto do 3000 pomeranč. Kar se tiče maloazijskih, tako imenovanih jafskih pomeranč, imajo debelo in raskavo kožo, na potu zgube svoj lepi duh, odlikujejo se s svojo sladkoto, a hitro venejo in zgubljajo sočnost. Vendar so pa zmiraj precej drage.

Gojenje pomeranč se je razširilo na obeh zemljinih poloblah, po krajih, ki imajo zmerno, za pomeranče še dovolj toplo in vlažno podnebje. Španci so zanesli pomeranče na Antilske otoke in v tropično Ameriko v začetku sedemnajstega stoletja. Še ni dolgo tega, kar so napravili velik pomerančnik v Kaliforniji. Angleži zanesli so pomeranče v južno Ameriko in Avstralijo. V severnih krajih imajo pomeranče po rastlinjakih in jih k večjemu po letu postavljajo na prosti zrak, da lepšajo vrte s svojim zelenim listjem in lepo dišečim belim cvetjem. O kakem pridelovanju sadu, tu ni govora, drevesa imajo le za okras plesalnih in jedilnih dvoran. Poskušajo pomeranče udomačiti tudi v Rusiji, a poskusi se nočejo obnesti. Samo na Krimu, na Kavkazu in zadnji čas v južni Sibiriji je upati nekaj uspeha. Pomeranče, ki izrastejo v Rusiji, so drobne in grenke.

Arabski pregovor pravi, da je pomeranča zjutraj zlata, opoldne srebrna in zvečer svinčena in jih Arabci največ dopoldne jedo. Pomeranče baje varujejo pred mnogimi boleznim. Zlasti nalezljive bolezni se veliko manje razširjene mej ljudmi, koder zelo jedo pomeranče. Pomeranče imajo v sebi neko olje, ki bolezni odganja.

Končno le izražamo željo, da bi prodajalci se manje bali, da se pomeranče spridijo in jih dovažali tudi zares zrele k nam, kajti še le potem bodemo vedeli, kakšen okus imajo. Cene pomerančam so že tako nizke, da si jih tudi že vsak delavec lahko privošči.

Poučni in zabavni drobiž.

Vsako minuto umrje na celem svetu 88 oseb, torej 5300 vsako uro, 127.000 vsak dan in 46,300 000 vsako leto. Ta trditev se opira na metematičen preračunanji na sledeče: Na zemlji prebiva okroglo 1 530,000 000 ljudij, katerih povprečna življenska doba znaša 33 let. Če torej vsako leto umrje 46 300 000 oseb, v 33 letih ni napominanih 1 530,000.000 ljudi. Ker ima eno leto 525 600 minut, mora priti na vsako minuto povprečno 88 slučajev smrti.

Najnovejša iznajdba. Gumbe in biljardne kroglje iz krompirja izdelovati je najnoveje. Krompir dobi v zvezi z gotovimi kislinami tako trdnost, da je prav kakor kost, rog ali slonova kost in se morejo iz njega napravljati gumbi in biljardne kroglje. Ker ima slonovi kosti podobno barvo, in je sploh prav vsprejemljiv za vsako barvo, niti ne loči od prave slonove kosti. Če se iznajdba res obnese, se bo močno razširila.

— **Umrljivost v Avstriji.** Iz ravnokar objavljenega tedenskega izkaza statistične centralne komisije o umrljivosti večjih avstrijskih mest od 28. marca do 3. aprila t. l. posnemamo, da je najbolj zdravo mesto v Avstriji malo mesto Nusle pri Pragi. Tam je bilo umrljivosti število 8 2 mej 1000 prebivalci. Potem pridejo: Asch na Češkem z 8 8, Stanislav v Galiciji z 10 9, Kraljevi Vinogradi pri Pragi s 15 8, Olomuc z 18 1, Karlin z 18 8, Gablonc z 19·7 in dr. Na Dunaju doseza 14 8. Največjo umrljivost ima Celovec (60·1); Gradec ima 33 6, Praga 36 3, Gorica 41.4, Trst pa 27 5.

Šolstvo v Rusiji. V Rusiji je 177 moških gimnazij, 58 progimnazij, 104 realke, 55 pravoslavnih semenišč, 185 duhovniških šol, 163 ženskih gimnazij, 61 škofovskih dekliških šol, 60 zavodov carevue Marije, 34 vojaških šol. V 555 posvetnih zavodih je bilo l. 1893 in 1894 87.411 dečkov in 62.974 deklic. Na 405.000 ljudij pride jedna deška srednja šola, 1 dekliška srednja šola pa na 640 000 ljudij. Od leta 1880. se množe realke in je vsled tega na gimnazijah vedno manj dijakov. Množe se tudi dijakinje. Gimnazije obiskujejo večinoma sinovi uradnikov in grajščakov, sinovi kmetov in rokodelcev hodijo v realke.

Novice.

— **Državni železniške svet.** V novo organizovani državni železniški svet je imenovan za 3 let kot zastopnik c kr. kmetijske družbe kranjske g. ces. svetnik Ivan Murnik, kot zastopnik trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko pa g. ravnatelj Karol Luckmann, za namestnika je odbran državni g. Jos. Kušar.

— **Nadvojvoda Ludovik Viktor** pokroviteljev namestnik rudečega križa v avstro-ogerski monarhiji je v posebnem pismu naznanil društvenemu vodstvu deželnega pomočnega društva za Kranjsko v Ljubljani, da so ga popolnoma zadovoljile priprave in naprave društvene, katere si je ogledal dne 6. aprila t. l. in je izrekel dotičnim osebam svojo najtoplejo zahvalo in priznanje.

— **Valvazorjev spomenik.** Naučno ministerstvo je odobrilo predloženi osnutek za Valvazorjev spomenik v Ljubljani, kateri je izdelal gosp Gangl. Ob ednem je ministerstvo našemu dičnemu kiparju naročilo, naj izdela spomenik. Kakor znano, stal bode spomenik pred deželnim muzejem.

— **Umrl je** dne 1 maja v Ledinah pri Idriji ondotni župni upravitelj g. Ivan Bolta. Pokojnemu duhovniku, ki je bil obče priljubljen bodi blag spomin!

— **Deželnim okrožnim zdravnikom v Vipavi** je imenovan g. Marjan Szolayski, ki je doslej služboval kot občinski zdravnik na Hrvaškem.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** je vložilo meseca aprila 515 strank 205 231 gld., vzdignilo pa 474 strank 211.277 gld. 19 kr.

— **O električni razsvetljavi** se je v splošnem in posameznem že mnogo pisarilo, ker pa je zadeva električne razsvetljave v Ljuljani postala aktuelna, je umestno, občinstvo opozoriti na nekatere koristi električne luči. Kakor znano, uporablja se električna luč na dva načina, namreč kot žarna in obločna luč. Žarnice pozvajajo se navadno v svetljivosti 5 do 50 normalnih sveč (jednota luči je Hefner-Alteneck-ova amilsko-acetalna svetilka). Svetloba, katero te žarnice razširjajo! je jako prijetna in za oči povsem neškodljiva, kar se o drugih načinih razsvetljave ne more trditi. Ta razsvetljava približuje se med vsemi do sedaj znanimi najbolj zahtevam, katere moremo staviti glede vzorne razsvetljave, namreč: jednakomerno, mirno luč, ki ne povzroča nikacega spridenja ali razgretja zraka, skoraj absolutno varnost glede ognja, kakor tudi pripravno prižiganje svetilk. Vsled žarnic ne more se spriditi zrak ker se v svetilki ne viši gorljivostni proces, marveč le žarenje v popolnoma zaprtej steklenej obli. Z ozirom na to lastnost priporoča se žarna luč v prvi vrsti za stanovanja, bolnišnice, kakor tudi za vse prostore, v katerih se shaja večja množina ljudij, kakor restavracije, kavarne, koncertne dvorane, plese in shode. Pri žarni luči se tudi ne more pripetiti, da bi se v raznih prodajalnicah blago, n. pr. modno blago, obutala, cvetlice, srebrnina, meso, papirnato blago itd. pokvarilo vsled saj, škodljivih plinov ali gorkote, kakor se to pogosto dogaja pri drugih načinih razsvetljave. Žarnica daje v primeri z drugimi razsvetljavami jako malo gorkote. Navaden plinov plamen daje n. pr. 17krat krat več gorkote, kakor električna žarnica iste svetljivosti. Neznatno provzročevanje gorkote žarnic ugaja ne glede na to da ne kvari zraka zlasti v vseh onih prostorih, ker se shajajo ljudje. Posebno prijetna pa je ta lastnost tem, kjer je treba posamezne delavnice dobro razsvetliti in kjer je vsled tega treba luč delavcem kolikor mogoče približati, tako naprimer v tiskarnah, pri razsvetljavi pisalnih, risalnih miz itd. Vsled žarne luči izključena je nadalje vsaka nevarnost glede ognja, ker so žarnice hermetično zaprte. Celo v slučaju, da se steklena obla razbije, ne more si pripetiti požar ker se ob pristopu zraka v malih trenotkih uniči žareča ogljenica Zaradi omenjene varnosti glede ognja je žarna luč najboljša razsvetljava za gledališča, tovarne in skladišča, kjer se nahajajo vnemljive tvarine (moka, papir, drva, špirit, bencin itd.), kakor tudi za prodajalnice, v katerih se prodajalnice, v katerih se prodajajo lahko gorljivi predmeti. Največja prednost žarnic je pa izredno priprosto prižiganje in ugaševanje luči, katero se lahko izvrši po pritisku ali vrtenju pretikača, bodisi na svetilki sami, bodisi v poljubni oddaljenosti od nje. To prednost uvaževati je zlasti pri gostilniških sobah, spalnicah kleteh, stopniščih, straniščih, sploh vseh prostorih, v katerih je le za malo časa opravka in jih je samo za ta čas treba razsvetliti. Vse te prednosti so tolike važnosti, da jih ne moremo prezreti in vsak, ki si hoče preskrbeti razsvetljavo, jih mora uvaževati, in to tem bolj, ker so inštalacijski stroški v primeri z ugodnostmi električne razsvetljave jako nizki, in sicer nižji, kakor pri drugih načinih razsvetljave. Pripominja se še, da podrobne troškovnika izdeluje brezplačno tvrdka Siemens & Halske in da prejem istih ne provzročuje nikake obveze. Oglasila, oziroma prošnje za troškovnike pošiljati je mestnemu magistratu.

— **Šolske stvari.** Deželni šolski svet je v svoji zadnji seji sklenil razširiti dvorazrednici v Dolenjivasi in v Čermošnjicah v trirazrednici, ustanoviti šolo za silo v Ribniku in dovoliti ustanovitev posebnega šolskega oddelka v Dobrepoljah ter uvedbo poldnevnega pouka na jednorazrednici v Podragi.

— **Pevsko društvo »Ljubljana«** blagoslovi slovesno dne 27. junija t. l. svojo novo zastavo

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so v zadnjih treh tednih poslali: G. Ivan Perdan, trgovec v Ljubljani in založnik vžigalic družbe sv C. in M. 200 gld. — Gdč. Frančiška Kerš.č iz Trboj 5 gld. mesto venca na krsto svojemu rajnemu očetu. — Slavna posojilnica v Vitanju 10 gl. — Podružnica na Vranskem 30 gld. 10 kr. — Ivan Rafael Letnar nabral v pušico družbe sv. C in M. v Mengšu 3 gl. 50 kr. — Ženska podružnica v Vel. Laščah 141 gld. — G. Vekoslav Legat v Celovcu poslal v „Miru“ za velikovško šolo letos nabrane darove v znesku 375 gld. 60 kr. — Slavna posojilnica v Črnomlju 10 gld — G. učitelj Mat. Šmid znesek 7 gld. nabran pri inštalaciji č. g. Fr. Pečnika v Podgorju pri Slov. Gradcu. — Ženska podružnica v Logatcu po blagajničarici gdč. Ivanki Arkovi 37 gld. — G Svetozar Lech, zasebnik v Mariboru 50 kr. — Gdč. Julija Južna v Št Juriju ob Taboru iz nabiralnika v gostilni pri pošti 4 gld. 30 kr. — Slavno uredništvo „Slov. Naroda“ po g. Jos. Nolliju zbirko 437 gld. 89 kr. — Č. g. Ivan Sakser, župnik v Hotederšici 2 gld. — Zaročenca iz Trnovega v Ljubljani 2 gld. Slavno upravništvo „Slov. Lista“ 5 gld. — Prisrčna hvala vsem blagim dobrotnikom in nabiralcem darov, zlasti vedno za plemenite svrhe vnetim domoljubkinjam!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Primorske razmere.** Nenormalne primorske razmere, kakoršne morejo pač obstajati le pod namestnikom Rinaldinijem, osvetljuje prav dobro tudi nastopna interpelacija, katero so stavili v državnem zboru poslanci grof Coronini in tovariši. Interpelacija slove: „Prevzvišeni knezonadškof goriški, dr. Alojzij Zorn, je nevarno zbolel, kajti od 1. aprila t. l. njegovo zdravje vzbuja resne skrbi. V obče pa se govori, da je vzrok tej bolezni dolg razgovor ces. namestnika Rinaldinija s cerkvenim knezom dne 31. marca t. l, v katerem je ces namestnik stavil zahteve, ki izvirajo iz njegovega znanega političnega mišljenja, hudega nasprotstva proti Slovanom, napačnih in sovražnih informacij c. kr. uradnikov okr. glavarstva in goriškega župana, ki pa se baje ne strinjajo s čutom pravičnosti cerkvenega kneza. Žalostni dogodki povodom zadnjih državnozborskih volitev, žaljivo in preteče postopanje progresovskih voditeljev v osebnem očevanju s pre-

vzvišenim knezonadškofom in od isti stranke v židovsko-iredentskih listih pripravljeni strastni napadi, vedne pritožbe in pritiski goriškega župana, ki je Benjamin ces. namestnika, da bi odpravil slovenske propovedi in slovensko petje v goriških cerkvah ter premestil slovenske duhovnike iz mesta, posebno pa to, da je skušal css. namestnik cerkvenega kneza potegniti v političeni boj, ker ga je takorekoč prisilil, udeleževati se obravnav dež. zbora in na njemu popolnem tujem polju za jedno ali drugo stranko, ki so pobijati ter sta jednako močni, za Slovence ali Italijane glasovati, bojda na korist državi in deželi, v istini pa za ces. namestnika, katerega stališče je bilo vsled daljše nesklepčnosti dež. zbora omajano, vreči svojo odločilno besedo na tehtnico — vse to je povzročilo bolezen cerkvenega kneza. Verno katoliško prebivalstvo dežele je jako vznemirjeno in užaljeno vsled težke bolezni svojega dobrega in visokospoštovanega višjega duh. pastirja, razburjeno proti onim, ki so krivi te nesreče, ter zahteva pojasnila in zadoščenja, to tembolj, ker se cerkvenosovražna politika c. kr. namestnika in namere od njega jako podpiranega tržaškega mestnega zastopa že zahtevale žrtev v osebi preč. škofa Glavine v Trstu. Podpisani, ki vidijo v tek žalostnih dogodkih znamenje onega vladnega zistema na Primorskem, ki bode zahteval še marsikatero žrtev in celo najslabše posledice za najvišjo dinastijo, deželo in državo, vprašajo torej nj. prevzvišenost g. ministerskega predsednika: 1. Ali so nj. prevzvišenosti znani dogodki, katerih žrtev je prevzvišeni knezonadškof goriški? 2. Ali hoče nj. prevzvišenost pozvati na odgovor one, ki so računajoč na dobroto in pohlevnost goriškega cerkvenega kneza s svojim kaznjivim postopanjem provzročili njegovo bolezen. 3. Ali hoče nj. prevzvišenost cerkveni politiki na Primorskem dati tak pravec, da bode Kristusova cerkev uživale sebi zajamčene pravice, ter v tem smislu temeljito izpremeniti sedanji nezdravi in nesrečni politični zistem, ki pospešuje le državi sovražne težnje?"

— **Jezikovno vprašanje v Trstu.** Minoli teden se je vršila pri državnem sodišču na Dunaju razprava o pritožbi gosp. prof. Matka Mandiča zoper mestni magistrat tržaški, radi kršenja v ustavnih zakonih zajamčenega prava do rabe narodnega jezika. Mestni magistrat ni hotel vzeti na znanje neke uloge prof. Matka Mandiča, ampak jo je vrnil uložitelju z opombo, naj se v občevanji z mestnim magistratom poslužuje italijanskega jezika, ki je uradni in poslovni jezik te oblasti. Zastopnik pritožbe je bil dr. Lenoch, zastopnik magistrata pa dr. Millanich. Državno sodišče je naslednje razsodilo: Po odloku municipalne delegacije tržaške se je kršil zakon, ker je slovenski jezik pripoznan deželnim jezikom in ker mora to pripoznanje državno biti merodavno za občino, ker ne sme razširjati svoje avtonomije na to polje. Po prava do samodločbe zakonitega jezika se ne smejo rušiti državni temeljni zakoni. — Slavni magistrat tržaški je torej prav korenito pogorel, vendar pa ni pričakovati, da bi se poboljšal in potem naj se blamira še tolikrat. Njemu pač avstrijski zakoni niso merodajni.

— **Novačenje v Gorici.** „Primorec" piše: Dne 26. aprila se je imelo vršiti novačenje (vojaški nabor) za županije Solkan, Grgar, Trnovo, Čepovan itd. Vsi mladeniči so bili poklicani na nabor v Catinelijevo vojašnico v Podturnu; toda c. kr. okr. glavarstvo je odredilo kar čez noč, naj se vrši nabor na Goriščeku (predmestje) pri Vaneku, dasi so župani zagotovili popoln red po mestu. Ob določeni uri so prišli vsi fantje omenjenih županij od Solkana po cesti v Gorico z dvema zastavama na čelu, narodno in cesarsko. Fantov in njih spremljevalcev je bilo okoli 1000 oseb. Ko so prišli na Gorišček, so jih sprejeli orožniki z nastavljenimi bodali in policaji in to na povelje dvornega svetnika viteza Božlča; z bodali so jim kazali pot k vojaškemu naboru v — Vanekove prostore. Toda vsi kakor en mož so izjavili, da pojdejo k naboru le tjekaj, kamor so povabljeni, to pa skozi mesto, kakor vedno. Ker se jim ni izpolnila ta želja, obrnili so hrbet in cela množica jo je udarila po cesti proti Solkanu med petjem: „Pa pri nas je korajža, pri vas je pa ni!" Zaman je bilo vse nagovarjanje gospodov na glavarstvu, zaman se je peljal komisar Prinzig v Solkan za njimi; ni mogel doseči, da bi došli na nabor v Vanekove prostore. Polkovnik sam je bil zelo nejevoljen, da je bilo ukazano vojakom, natakniti bodala in rabiti jih proti mladeničem, za kar tudi po njegovem mnenju ni bilo nikakega razloga; ukazal je bodala sneti in vtakniti v nožnice — a o vsem tem je napisala komisija zapisnik. To so gola dejstva! Dostavljamo še, da zadaj v varstvu bajonetov je goriška druhal žvižgala in razsajala, ko so se prikazale zastave. Nikomur se ni zgodilo nič žalega; jeden Slovenec pa, ki je vskliknil: „M . . . . a ai gurizans", bo kaznovan. Kaj poreko goriški krčmarji? No, zato so pa v Solkanu prejeli krčmarji nad 1000 gld. več; zdaj goriški Lahoni lahko opuste Solkan, ker sami so že nadomestili vso zgubo za par let! — Komentar naj si napravl vsakdo sam.

— **Učni tečaj za pletenje slame.** C. kr. dež. vlada je po nasvetu trgovske in obrtniške zbornice dovolila, da bo od 6. do 31. maja t. l. v Domžalah drugi tečaj za pletenje slame. Poduka se smejo udeležiti učenke iz vseh občin katere so se od 19. oktobra 1896 do 5. maja 1897 učile pletenje slame. Od meseca junija do septembra bode učitelj Matija Oberwalder podučeval o pridelovanji in beljenji slame, potem o setvi pšenice in odbiranji (sortiranji) slame. Meseca oktobra 1897. l. se bode pa zopet začelo s podukom o pletenji slame.

— **Občinske volitve ljubljanske.** Tudi v prvem razredu je prodrla narodna stranka z vsemi svojimi peterimi kandidati. Od 571 volilcev jih je prišlo na volišče 391. Kandidatje narodne stranke so dobili od 253 do 239 glasov, kandidata nemške stranke pa 154 oziroma 152 glasov. Z izidom občinskih volitev mora narodna stranka prav zadovoljna biti, ne pa tako Nemci oziroma nemškutarji, ki so povsod propali.

— **Umrl** je dne 1. maja v Brnu naš rojak operni pevec Jos. K. Tertnik še le 30 let star. Komaj je pričel uživati sadove svojega truda, že ga je prehitela smrt. Blag mu bodi spomin!

— **Pri streljanji s topiči** je ponesrečil dne 23. m. m. kovač Jakob Praprotnik v Kropi. Ko je topič nabil se je ta razletel in Praprotnik je dobil take poškodbe na obrazu, da so ga morali prepeljati v deželno dolnico v Ljubljani.

— **Povodenj.** Vsled velikega dežja dne 2. maja so v Tuhinjski dolini narasli potoki in preplavili njive in travnike ter raztrgali pota. Škoda je precejšnja.

— **Nesreča na dolenjski železnici.** Dne 26. aprila vozil se je neki Bločan iz Ribnice. Pri Retjah kjer prekine deželno cesto železnica je v trenotku, ko je šel voz preko prehoda, pridrdral vlak. Ta je zgrabil voz ga vrgel v edno stran in zdrobil, voznika pa je zagnalo v skalovje. Zlomil se je roko in se je sploh znatno poškodoval. Sreča je bila, da ni bilo večje nesreče. Železniška uprava bo pač morala poskrbeti, da vsaj na takih prehodih ki so na ovinskih, napravi zapore.

— **Napad.** Dne 28. aprila ob 1. uri po noči, ko je žandamerijski stražmester Jurij Kolman zapustil Veverjevo gostilnico v Lukovici v brdskem okraju, napal ga je lovski čuvaj Jož. Premk iz Brda in ga udaril s tako silo z nekim orodjem po glavi, da se je ta nezavesten zgrudil na tla. Potem je Premk potegnil Kolmanu sabljo in ga strašno obdeloval ž njo. Kolman je težko ranjen. Vzrok napadu je, da je Kolman Premkovega očeta naznanil službeno zaradi nekih prestopkov.

— **Nesreča.** Dne 26. aprila je 65letni kajžar Peter Ferkat iz Rakolika pri Postojini prenočeval na nekih svislah v Orehku. Vsled lastne neprevidnosti je v $1^1/_2$ metra nižje pod svislami se nahajajočo shrambo za vozove tako nesrečno pal, da se je ubil.

— **Utonil** je dne 27. aprila 53letni kovač Lovro Logar v Železnikih. Šel se je v Sovro umivat. Pa prijela ga je božjast in vrgla v vodo, kjer je utonil. Čez eno uro je šel sin očeta iskat, a ga je našel utopljenega.

— **Velik požar v Parizu.** Dne 4. maja popoldne je nastal v Parizu velik požar, pri katerem je zgorelo tudi mnogo oseb. Aristokratične dame imajo navado, da prirejajo vsako leto na korist siromakom dobrodelne bazarje. Prirejajo jih v posebnem, nalašč v ta namen zgrajenem poslopji v ulici San Gouyon To poslopje je popolnoma leseno. Dne 4. maja se je v njega prostorih zbralo blizu 2000 osob, kar je začelo goreti. Vse poslopje je bilo hipoma v plamenu. Ljudje so hoteli bežati, pehali in trli so se proti izhodom. Ker se je požar zelo hitro razširil je mnogo osob ostalo v poslopji in ponesrečilo. Gasilci so bili sicer hitro na lici nesreče, a rešiti niso mogli ničesar. Poslopje je zgorelo do tal. V Parizu so vsled tega požara močno razburjeni. Doslej je dognano, da je zgorelo 115 osob, 185 osob je nevarno ranjenih Mej mrliči je mnogo redovnic, katere so poslovale kot prodajalke v bazaru. Trupla so tako sežgana, da jih ni moč spoznati. Pri neki zgoreli dami se je dobila denarnica, v kateri je bilo 50.000 frankov popolnoma nepoškodovanih. Bazar je dajal vsako leto po 600 000 frankov čistega dobička, kateri se je razdelil mej 22 dobrodelnih zavodov. Pogreša se tudi vojvodinja d'Alençon, najmlajši sestra avstrijske cesarice, katera se je pred požarom v bazaru. Po novejših poročilih so jo našli mrtvo.

— **Velika riba.** Srbski ribiči ujeli se v Donavi pri Orsovi velikansko beljugo, ki je merila 2 $^2/_3$ metra na dolgo in 90 *cm* na široko. Tehtala je 280 kilogramov in je imela v sebi 38 kilogramov kavijare. Velikanska riba, ki je vrgla 680 gld., prodala se je v Budapešti. Rib ki so tehtale od 80 do 100 kg. so ribiči več vjeli zadnji čas

— **Smrtno obsodbo na vešalih** so izvršili dne 30. aprila v Libercah na Češkem nad 26letnim roparskim morilcem Bernard Krusche jem iz Machendorfa. Šel je ves potrt pod vešala. Zadnje njegove besede so bile: Dobro se imejte vsi, jaz rad umrjem Veselja nisem imel v svojem življenju nobenega. Krusche je bil že enkrat zaradi roparskega umora obsojen na šest let ječe. Dne 5. decembra 1896. je pa na grozen način oropal in ubil 60letno trgovko Ernesto Emmle v Citavi, vsled česar je bil v smrt na vešala obsojen.

— **Svojevoljno umrl od gladu.** Dne 27. aprila so našli v temnem kotu na koru frančiškanske cerkve v Waitzenu na Ogerskem na kupu slame ležeče truplo priletnega možkega. Hipoma je bil ves samostan po koncu in takoj je prihitela sodna komisija. Mrliča je bilo strašno videti. Zdravniki so konstatovali, da je moral biti mož že par tednov mrtev in da je umrl vsled pomankanja hrane. In res so opazili nad ležiščem na steni zapisano: „Dne 8. marca. Kolikor križcev bode tu zaznamovanih, toliko dnij sem jaz trpel lakoto in žejo. Vse moje življenje ni bilo drugo, nego stradanje, torej bodi isto i smrt. V desetih dneh bo dovršeno“ Pod temi besedami je bilo devet križcev, iz česar bi se dalo sklepati, da se je nesrečnež mučil 9 dnij, predno ga je rešila smrt; toda bržkone je trajaja muka dalje časa, a samomorilec že ni imel več moči, da bi zaznamoval križec. V pokojniku so spoznali nekega fratra, znanega pod pridevkom „pater Martin“, ki je bil pred par leti živel v istem samostanu. Bil je v svoji mladosti trgovec, toda propadel je in vstopil kakor lajik v samostan frančiškanov. Od tam se je preselil k minoritom. Izstopivši iz samostana se je mudil v Budimpešti, služé si svoj kruh kakor postrešček ali težak. Toda njegove moči niso bile za taka opravila. Prišel je torej skrivaj v Waitzen, se utihotapil na kor frančiškanske cerkve, kjer si je napravil ležišče in z redko enerižjo pričakoval in dočakal smrt. Od 8. marca, to je dneva napisa in pa do dneva, ko so prav po naključju naleteli na mrliča, minolo je 48 dnij.

— **Potres.** Na otoku Guadaloupe se je v petek primeril strašen potres. Mesto Pointe à Pitre je skoro popolnoma porušeno. Samo v tem mestu je bilo ubitih 40 oseb, v drugih krajih pa mnogo več. Škoda je velikanska. Tudi na drugih zapadno-indijskih otokih je potres naredil znatno škodo.

— **Kitajska uljudnost.** Če se dva kitajca razgovarjata, zahteva „kitajska“ uljudnost, da eden drugega obsipata z najlepšimi frazami in se povzdigujeta v nebo, v tem, ko samega sebe in vse, kar je njiju, gazita v blato Vsakdanji kitajski pozdrav in pogovor bi se torej pričel tako-le nekako: „Katero je Vašega Visokorodja prečastito ime?“ — ‚Moj ničvredni pridevek je Man Li‘ — „Kje se vzdiguje Vaša krasna palača?“ — ‚Moj razdrti pasji hlev stoji v Suhongu‘. — „Koliko krepkih, cvetočih otrok imate?“ — ‚Imam 5 zanikrnih, grintovih mehov, — „Kako je kaj zdravje Vaše preblage, plemenite soproge?“ — ‚Moja stara, grda pošast skoro razpoči od predebelega zdravja‘. — No to zaničevanje vsega svojega je pa že malo prekosmato.

Število slušateljev na avstrijskih vseučiliščih. V zimskem semestru 1896/97 bilo je na avstrijskih vseučiliščih slušateljev: Dunaj 6104, Gradec 1667, Praga nemško vseučilišče 1391, češko vseučilišče 2787. Inomost 1004, Lvov 1556, Krakovo 1296, Černovice 391. Bogoslovcev je bilo vseh 1189, juristov 8078, medicincev 4728, filozofov 2201, vseh slušateljev skupaj 16 196

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (17)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Tržne cene

V Ljubljani dne 28. aprila 1897. Pšenica gld. 8 50 kr. rž gld. 6·50 kr., ječmen gld. 5.50 kr., oves gld. 6·50 kr., ajda gld. 7·20 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 4·80 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 13·— kr., fižol gld. 10 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

V Brnu dne 7 maja t. l.: 65, 37, 8, 61, 14.
Na Dunaji dne 1. maja t. l.: 23, 50, 90, 51, 53.
V Gradci dne 1. maja t. l.: 59, 70, 90, 10, 74.

Največja zaloga

raznega semena

na pr. večne nemške detelje (lucerne), štajarske detelje, inkarnatke, turške in travniške detelje, raznih vrst **velikanske pese,** ki je splošno znana kot najboljša krma; potem **travna semena** za suha, mokra, peščena ali ilovnata tla. Velika zaloga raznih semen **cikorije,** dobra krma za prasiče, **salate, kumar, peteršilja, zelene, sladkega graha, fižola** in drugih zelenjadnih vrst.

Mnogobrojnega poseta prosi (9) (35—3)

PETER LASSNIK

v Ljubljani.

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Pristno brnsko sukneno blago.

Jeden odrezek 3·10 *m* dolg zadostuje za jedno obleko za gospoda in velja le	gld. 3·10	iz dobre		pristne ovčje volne
	» 4·10	»	»	
	» 4·80	»	»	
	» 6·—	»	najboljše	
	» 7·74	»	fine	
	» 9·—	»	finejše	
	» 10·50	»	najfinejše	

1 odrezek za črno salonsko obleko gld. 10·—

Blago za vrhne suknje. loden, peruvien. dosking. Blago za državne in železniške uradnike. grebenčasto in ševejot blago, razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana (12)

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi. ako se naravnost od nas naroči, kakor pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez krojaškega prebitka, kar zasebne naročnike zelo oškoduje.

Patentirani

aparat v ohranitev piva.

Kozarec dobrega, svežega piva! Turisti, lovci, kolesarji, sprehajalci, vsi si poželé sveže pijače, ako po prestanih težavah počivajo. Vender prepogosto so prevarjeni! Na deželi je navadni odgovor: „Pri nas se dobi le ob nedeljah sveže pivo, ob delavnikih se premalo iztoči“. Pride truden izletnik pozno na večer v mesto, v nadi, da dobi svežo pijačo v navadni gostilni, tedaj se izgovarja večkrat krčmar: „Je že prekasno, ne morem več sodčka nastaviti, ker se mi pivo do jutri izveši, ter postane neslastno“.

Nadomesti se res s pivom v steklenicah, vender pravim pivopivcem to ne prija; tudi je to dražje; delo, ubitje steklenic in večji prevožnji stroški morajo ceno izvišati.

Razni poskusi s takozvanimi stiskalnicami in ogljikovo-kislimi aparati izpričajo najbolje o potrebi dobrih, zahtevam zadostujočih aparatov v ohranitev piva. Vender vsi ti aparati imajo mnogo nedostatkov: prvič je delo s tekočo ogljikovo kislino vedno z malo nevarnostjo spojeno, tudi vedna obnovitev iste, podražuje promet teh aparatov; nadalje se od mnogih strani opravičeno protivi proti vsim umetnim pripomočkom pri točenju piva.

Upam, da sem s to iznajdbo napravil aparat, **kateri vsem, tudi najsmelejšim zahtevam zadostuje, vse prednosti daje, ne da bi se najmanje moglo oporekati.**

Aparat je cenen, tako priprost, da ga vsakdo lahko uporabi, ter ne zahteva **nikakih pripomočkov v ohranitev piva.** Edini pogoj za brezgrajno delovanje je snaga.

Pivo se do zadnje kaplje iztoči, ni nikacega ostanka, nič počepne, torej tudi **nikake nevarnosti za zdravje vsled pokvarjenega piva.**

To so prednosti, katere so v korist pivo pijočemu občinstvu, gostlničarju, pa tudi nič manj pivovarju.

Pivo pijočemu občinstvu, ker dobi povsod, kjer so moji aparati v rabi, dobro, sveže, zdravo pivo.

Gostilničarjem, ker imajo ob vsakem letnem in dnevnem času dobro, sveže pivo, torej več iztočijo, tudi ne trpe škode, radi ostankov in počepne; ravno to **koristi pivovarju,** kateri je brez skrbi, da bi se njegovo dobro pivo s počepno mešalo in s tem na ugledu trpelo.

Dokaz o izbornosti mojih aparatov so priznanja, katera sem prejel že v prvem letu izdelovanja in so vsakemu na razpolago v pregled.

(3)

V Ljubljani meseca aprila 1897.

Z odličnim spoštovanjem

Albin C. Achtschin.

C. kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Progresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovan s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883—84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) **1891.**
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) **1884.**
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.